

ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ЯК КАНАЛІВ ФІСКАЛЬНОЇ ТРАНСМІСІЇ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

В умовах макроекономічної нестабільності головним важелем регулювання економіки та здійснення впливу на ринкову кон'юнктуру з урахуванням антикризових рішень є бюджет держави. Найважливішим завданням державного фінансово-економічного регулювання є збалансування доходів і видатків бюджетів усіх рівнів, оскільки за рахунок формування достатнього обсягу доходів бюджету та забезпечення ефективного їх використання, створюються належні умови трансмісійного впливу фіскального механізму на результативність економічних перетворень в Україні.

Проте недоліки податкового законодавства, значний рівень тінізації економіки та неефективна організація бюджетних відносин в умовах економічної нестабільності ускладнюють процес наповнення бюджетів. Тому в сучасних економічних умовах проблема акумулювання податкових надходжень та здійснення їх трансмісійного впливу на макроекономічні показники набуває важливого значення та потребує особливої уваги.

Процес формування податкових надходжень державного бюджету знаходиться під впливом постійних трансформаційних реформ в економіці та залежить від нових макроекономічних змін. У зв'язку з цим, зростання податкових надходжень державного бюджету відбувається за рахунок використання дієвих бюджетних інструментів з урахуванням циклічності економічного розвитку та поступового вдосконалення податкової системи.

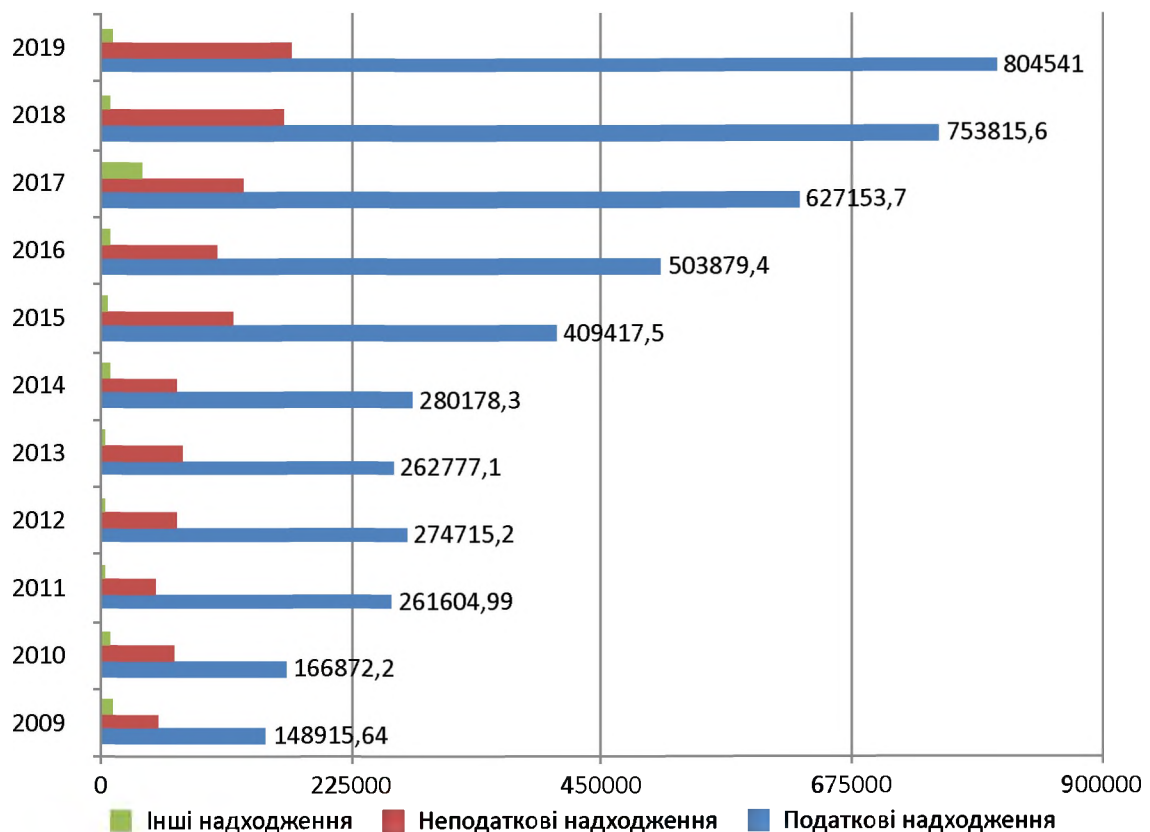
Ефективний механізм формування доходів бюджету створює необхідні умови реалізації трансмісійного впливу фіскального механізму на результативність економічних перетворень в країні, тому в процесі розрахунку обсягів податкових надходжень слід розглядати їх як канали фіскальної трансмісії та здійснювати оцінку перспективних напрямів підвищення дієвості оподаткування в умовах макроекономічних змін.

Для визначення особливостей формування дохідної частини державного бюджету України в сучасних умовах необхідно оцінити основні джерела надходження бюджетних коштів, проаналізувати їх динаміку за певний період та визначити ті чинники, які найбільше впливають на обсяги фінансових ресурсів держави.

Відповідно до Бюджетного кодексу формування доходів державного бюджету здійснюється за рахунок податкових, неподаткових та інших надходжень.

Аналізуючи динаміку податкових надходжень Державного бюджету за попередні десять років, можна зробити висновок, що вони виконують провідну роль у процесі формування доходів бюджету, а динаміка їх обсягів позитивна та в останні роки має стійку тенденцію до зростання (рис. 1).

Так, після суттєвого зростання податкових надходжень з 2009 по 2011 р., у період 2012 - 2014 рр. обсяги податкових надходжень залишались практично на одному рівні, а з 2015 р. і до теперішнього часу спостерігається поступове та стійке збільшення суми надходження податків. При цьому протягом досліджуваного періоду податкові надходження у структурі доходів державного бюджету займають найбільшу частку і складають 80%. Це свідчить про те, що податкові надходження здійснюють найбільший вплив на формування доходів державного бюджету, а його наповнення залежить від ефективності функціонування податкової системи в країні та оптимальності налаштування каналів фіскальної трансмісії.

Рис. 1. Динаміка податкових надходжень Державного бюджету, млн. грн.

Джерело: складено автором на основі даних [2]

Таким чином, розгляд податкових надходжень як каналів фіскальної трансмісії в умовах макроекономічної нестабільності є надзвичайно актуальним, оскільки обсяги та структура доходів державного бюджету характеризує рівень економічного розвитку країни, а завдяки ефективній реалізації бюджетного процесу забезпечується фінансово-економічна стабільність і належний рівень життя населення.

Список використаних джерел:

1. Базилінська О.Я., Панченко Н.В. Фіскальний механізм детінізації економіки України. *Наукові записки НаУКМА*. 2018. Т-3. вип. 1. С. 8-13.
2. Гусаревич Н.В. Формування доходів бюджету в умовах економічних перетворень. *Економічний вісник університету. Переяслав-Хмельницький державний університет імені Григорія Сковороди*. 2016. № 30/1. С. 152–158.
3. Лук'яненко І. Г. Панченко Н.В. Моделювання впливу каналів фіскальної трансмісії на економічне зростання та детінізацію української економіки. *Актуальні проблеми прогнозування розвитку соціально-економічних систем: монографія / За ред. О.І. Черняка, П.В. Захарченка*. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні. 2019. Глава 1. п.1.9. С. 100-113.
4. Офіційний сайт Міністерство Фінансів України. URL: <https://minfin.com.ua/ua/>
5. Вуй Т., Примієрова О. Problems of liability for tax evasion in Ukraine // ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» - 2017.
6. Лук'яненко, І., Віт, Д. (2017). Системний аналіз формування державної політики в умовах макроекономічної дестабілізації.